

پاسخ‌های اجمالی

به چند پرسش جنگ تحمیلی

گردآوری و تدوین: یحیی نیازی

www.ketab.ir

سرشناسه	نیازی، یحیی، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	پاسخ‌های اجمالی به چند پرسش جنگ تحمیلی/ گردآوری و تدوین یحیی نیازی.
مشخصات نشر	تهران: فاتحان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	ص: ۲۸۶؛ ۱۴×۲۱ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۴۱۷-۷۰-۵:
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۲۸۶ - ۲۸۶.
موضوع	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها
موضوع	Iran-Iraq War, ۱۹۸۰-۱۹۸۸ -- Questions and answers
رده بندی کنگره	DSR1۶۰۰:
رده بندی دیویی	۹۵۵/۰۸۴۳:
شماره کتابشناسی ملی	۸۴۴۳۷۵۱:

پاسخ‌های اجمالی به چند پرسش جنگ تحمیلی گردآوری و تدوین: یحیی نیازی

ناشر: فاتحان لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ سیاه
نوبت چاپ: یکم، ۱۴۰۰
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان
ویراستار: مهدی مهراندیش
صفحه‌بندی و طراحی جلد: حسین احمدی
شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۸۴۱۷ - ۷۰ - ۵

نقل و چاپ نوشته‌ها منوط به اجازه رسمی از ناشر است.

تهران، میدان سیاه، خیابان پادگان ولی عصر (عج)، مجتمع فرهنگی ولی عصر (عج) انتشارات فاتحان ۰۹۱۲۴۳۵۵۶۱۶

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۵	پیش درآمد
۲۱	فصل اول: وقوع جنگ تحمیلی
۲۳	پرسش اول: آیا حمله عراق به ایران قابل پیش‌بینی و جلوگیری بود؟
۶۳	پرسش دوم: با وجود شواهد تهاجم ارتش بعث عراق در سال ۱۳۵۹، چرا نیروهای ایران آماده دفاع نبودند؟
۷۱	پرسش سوم: امام یک روحانی بود؛ چگونه جنگ را فرماندهی و اداره می‌کرد؟
۹۷	فصل دوم: تداوم جنگ تحمیلی
۹۹	پرسش چهارم: آیا استمرار جنگ پس از آزادسازی خرمشهر اجتناب‌ناپذیر بود؟
	پرسش پنجم: نکات کلیدی در جلسه با امام خمینی (ره) برای استمرار جنگ پس از
۱۱۵	فتح خرمشهر

پرسش ششم: چه عواملی باعث طولانی شدن جنگ شد؟ ۱۳۱

پرسش هفتم: آیا در طراحی عملیات‌ها بین ارتش و سپاه اختلاف بود؟ چرا؟ ۱۵۳

فصل سوم: پایان جنگ تحمیلی ۱۷۱

پرسش هشتم: دلایل و عوامل مؤثر بر تغییر راهبرد ایران از جنوب به شمال غرب در

سال‌های آخر جنگ چه بود؟ ۱۷۳

پرسش نهم: علت عقب‌نشینی‌های سراسری ایران در خطوط دفاعی، به‌ویژه از منطقه

فاو، با وجود هزینه‌های سنگین برای فتح آن، چه بوده است؟ ۱۹۵

پرسش دهم: چرا قطعنامه ۵۹۸ با تأخیر از سوی جمهوری اسلامی ایران پذیرفته

شد؟ ۲۰۱

پرسش یازدهم: دلایل هجوم دوباره عراق به خوزستان پس از پذیرش قطعنامه چه

بود؟ ۲۱۷

پرسش دوازدهم: آیا امریکا در جنگ دخالت مستقیم داشت؟ کجا و چه زمانی؟ ۲۴۱

پرسش سیزدهم: تعبیر حضرت امام خمینی (ره) در «نوشیدن جام زهر» در پذیرش

قطعنامه ۵۹۸ در مقابل اعلام پیروزی ایران در دفاع مقدس چگونه تحلیل می‌شود؟ ۲۶۳

پیشگفتار

در ۳۱ شهریورماه ۱۳۵۹ رژیم بعثی عراق با هدف براندازی نظام نوپای جمهوری اسلامی، جنگی تمام عیار را علیه ایران اسلامی آغاز کرد. صدام حسین در برابر دوربین‌های تلویزیون عراق با پاره کردن قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر، جنگی نابرابر را در شرایطی به ایران اسلامی تحمیل کرد که کشورمان از جانب استکبار جهانی، به‌ویژه آمریکا، تحت فشارهای متعدد قرار داشت. هم‌زمان در داخل، احزاب و گروه‌های سیاسی وابسته به غرب و شرق با ایجاد جوی مسموم از طریق اقدام به ترور شخصیت‌های تأثیرگذار نظام تازه شکل گرفته اسلامی و ایجاد رعب و وحشت در بین مردم، در صدد تضعیف انقلاب اسلامی و عدم شکل‌گیری دولت جمهوری اسلامی ایران بودند.

زمانی که صدام جنگ را شروع کرد، کشور ایران آمادگی لازم در ابعاد سیاسی و نظامی برای پذیرش یک جنگ تمام عیار را نداشت. اما ملت بزرگ ایران با شجاعت و رهبری‌های حکیمانه امام خمینی(ره) توانست به‌سرعت خود را پیدا کند و جوانان و فرزندان شجاع انقلاب اسلامی، ضمن پایان دادن به اقدامات کور گروهک‌های نفاق و ایادی استکبار در داخل کشور، از گوشه گوشه ایران خود را به سرزمین‌های مورد تهاجم دشمن رسانده و با دلاورمردی و استقامت، در هشت سال جنگ نابرابر، دستاوردهایی را به ارمغان آوردند که نه تنها چشم طمع

بیگانگان برای همیشه به این سرزمین اسلامی کور شد، بلکه زمینه رشد، بالندگی و شکوفایی در ابعاد مختلف، به‌ویژه در حوزه‌های دفاعی و امنیتی و شکل‌گیری مقاومت‌های مردمی در جهان اسلام نیز فراهم گردید.

جنگ هشت ساله‌ای که به انقلاب نوپای ایران تحمیل شد یکی از سخت‌ترین امتحانات الهی برای ملت بزرگ ما بود؛ جنگی که هر روزش یک حادثه و یک چالش باورنکردنی بود. روزهایی که هر لحظه آن ممکن بود در صحنه نبرد با واقعیتی جدید روبرو شد؛ پیروزی یا شکست، شهادت یا اسارت و یا جانباختن.

در آن مقطع نورانی مقاومت هشت ساله ملت ایران که اکنون به «دوران دفاع مقدس» مشهور است، جوانان، مردان، زنان و همه اقشار ایرانی با هر سلیقه و عقیده‌ای، متحجم و متحد کنار هم ایستادند تا ریشه تعدی و ظلم را بخشکانند. گروه‌ها، اقلیت‌های مذهبی، اقوام و ... همه، به نوعی در دفاع مقدس و مردمی هشت ساله یا حضور مستقیم داشتند و یا با تحمل مشکلات ناشی از جنگ و حمایت و پشتیبانی از رزمندگان اسلام، در این مقاومت ماندگار سهیم بوده‌اند. این مقاومت ملی و فراگیر در جبهه و پشت جبهه، با ابتکارات، نوآوری‌ها، خلاقیت‌ها و اقدامات متحصر به فردی همراه بود که در تاریخ بشر کم‌نظیر یا حتی بی‌نظیر است و برکات و دستاوردهای گران‌بهایی را برای کشورمان به ارمغان آورد که اگر به‌درستی و همه‌جانبه و با توجه به تمامی ابعاد آن، بررسی شده و در اختیار نسل آینده کشور قرار گیرد، نه تنها به حفظ و تداوم ارزش‌های حماسی و ملی ایران کمک خواهد کرد، بلکه زمینه‌ای خواهد بود برای تدوین بخشی از تاریخ زرین و ماندگاری که مردان حماسه‌ساز دفاع مقدس خلق کرده‌اند و عرصه را برای بدخواهانی که تلاش می‌کنند با روایت‌های ناقص، متناقض و جهت‌دار خود، آن حماسه بزرگ را کم‌رنگ جلوه دهند، تنگ خواهد کرد.

در دوران کنونی بر همه محققان، پژوهشگران و مسئولین فرض است که در راستای حفظ ارزش‌ها و آرمان‌ها و دستاوردهای دفاع مقدس، آن را با تمام ابعاد

و جزئیاتش به نسل جدید منتقل نمایند؛ چرا که بیان مستند، مستدل و حقیقی وقایع دوران دفاع مقدس، خود مانع بزرگی بر سر راه شبهه‌افکنان خواهد بود. در همین زمینه مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) در روز ششم مهرماه ۱۳۷۹ در ملاقات با مسئولین تبلیغات جبهه و جنگ و جمعی از استادان و دانشجویان و هنرمندان می‌فرماید:

ایثار و مقاومت ملت ایران، به‌ویژه رزمندگان و خانواده‌های آنان و انتقال این حماسه به‌وسیله گزارشگران این صحنه شرف و از همه بالاتر ایستادگی امام به‌عنوان سلسله‌جنبان همه این افتخارات موجب خلق حماسه عظیم هشت سال دفاع مقدس و روحیه خودباوری و استقلال و انجام کارهای به‌ظاهر غیرممکن گردید.

ایشان در همین جلسه یادآور می‌شوند:

مطالبه من از جامعه فرهنگی و هنری این است که فهرستی از این حماسه‌ها و حادثه‌ها تهیه شود تا مشخص گردد کارهای انجام شده - که ارزشمند نیز می‌باشد - در مقابل گنجینه عظیم ملت ایران در هشت سال دفاع مقدس چقدر ناچیز است و هنوز حتی یک هزارم آن حماسه عظیم نیز بیان نشده است.

بنابراین باید ارزش‌های دفاع مقدس را با همه ابعادش تشریح کرد؛ کاری که در این سال‌ها کمتر مورد توجه بوده و بسیاری از آثار تولید شده، فقط به بخش‌هایی از وقایع آن دوران پرداخته‌اند. اکنون با اینکه بیش از سه دهه از اتمام جنگ تحمیلی رژیم عفری عراق علیه جمهوری اسلامی ایران می‌گذرد، هنوز ابعاد بسیاری از این واقعه مهم تاریخی نامکشوف باقی مانده است. این درحالی است که سؤالات و موضوعات ناگفته‌ای وجود دارد که میدان را برای شبهه‌افکنان و معاندان نظام اسلامی برای زیر سؤال بردن آن حماسه بزرگ باز می‌کند. بدون شک در کنار این شبهه‌افکنی‌ها و ابهامات، پرسش‌های اساسی‌ای

نیز در خصوص جنگ وجود دارد که نه از سر عناد با نظام بلکه به دلیل ماهیت جنگ طرح گردیده و نیازمند پاسخگویی دقیق و مستند می‌باشد.

در هشت سال دفاع مقدس در سطوح راهبردی و عملیاتی و تاکتیکی جنگ تصمیم‌هایی گرفته شد که در زمان خود شاید بهترین تصمیم و متناسب با شرایط جنگ بود اما در شرایط فعلی درک آن برای دیگران شاید دشوار باشد.

بر همین اساس و برای روشن شدن هرچه بیشتر موضوعات مهم و حقیقت جنگ و به منظور پاسخگویی به برخی پرسش‌های اساسی که گاه در اجتماعات بزرگ مرتبط با دفاع مقدس، نظیر کاروان‌های راهیان نور مطرح می‌شود، پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس بر آن شد تا با بررسی برخی سؤالات پرتکرار در این زمینه، پاسخ‌هایی هرچند اجمالی اما مستند را تهیه و به جامعه‌ی اسلامی ایران ارائه نماید.

حقیقت آن است که هرچه درباره تاریخ جنگ و حوادث و عبرت‌های آن نوشته شود، کم است و هنوز به تلاش‌ها و ابتکارات جدید، به‌ویژه در سطوح راهبردی جنگ، نیاز است.

در پایان لازم می‌دانم از زحمات محقق محترم و همه عزیزانی که در تهیه و تدوین پاسخ‌ها و ارائه آن در قالب یک اثر پژوهشی، تلاش‌های خالصانه‌ای نموده و متحمل زحمات فراوان شده‌اند، تشکر و قدردانی نمایم.

سرلشکر پاسدار دکتر سید یحیی صفوی